

Førarkort – også spesialisthelsetenesta sitt ansvar!

Revidert forskrift – ny EK-prosedyre – bedre implementering??
Fredagsmøte, 27.04.2018

Marit Iren Kjerstad, spesialergoterapeut
Normund Svoen, PKO og fastlege
Kristine Longfellow, fagdirektør

E-post frå PKO 09.02.2017

No er helsekrava til førarkort endra, og det er kome ny veileder der allmennlegane har fått mykje meir ansvar i slike saker. **Men det er framleis slik at spesialisthelsetenesta må gi nødvendig informasjon både til pasient og fastlege dersom det er tvil om helsekrava er stetta og ev. til fylkesmannen dersom dei klart ikkje er stetta.**

Ny forskrift 1. oktober 2016

Statens vegvesen

**FYLKESMANNEN
I SOGN OG FJORDANE**

POLITIET

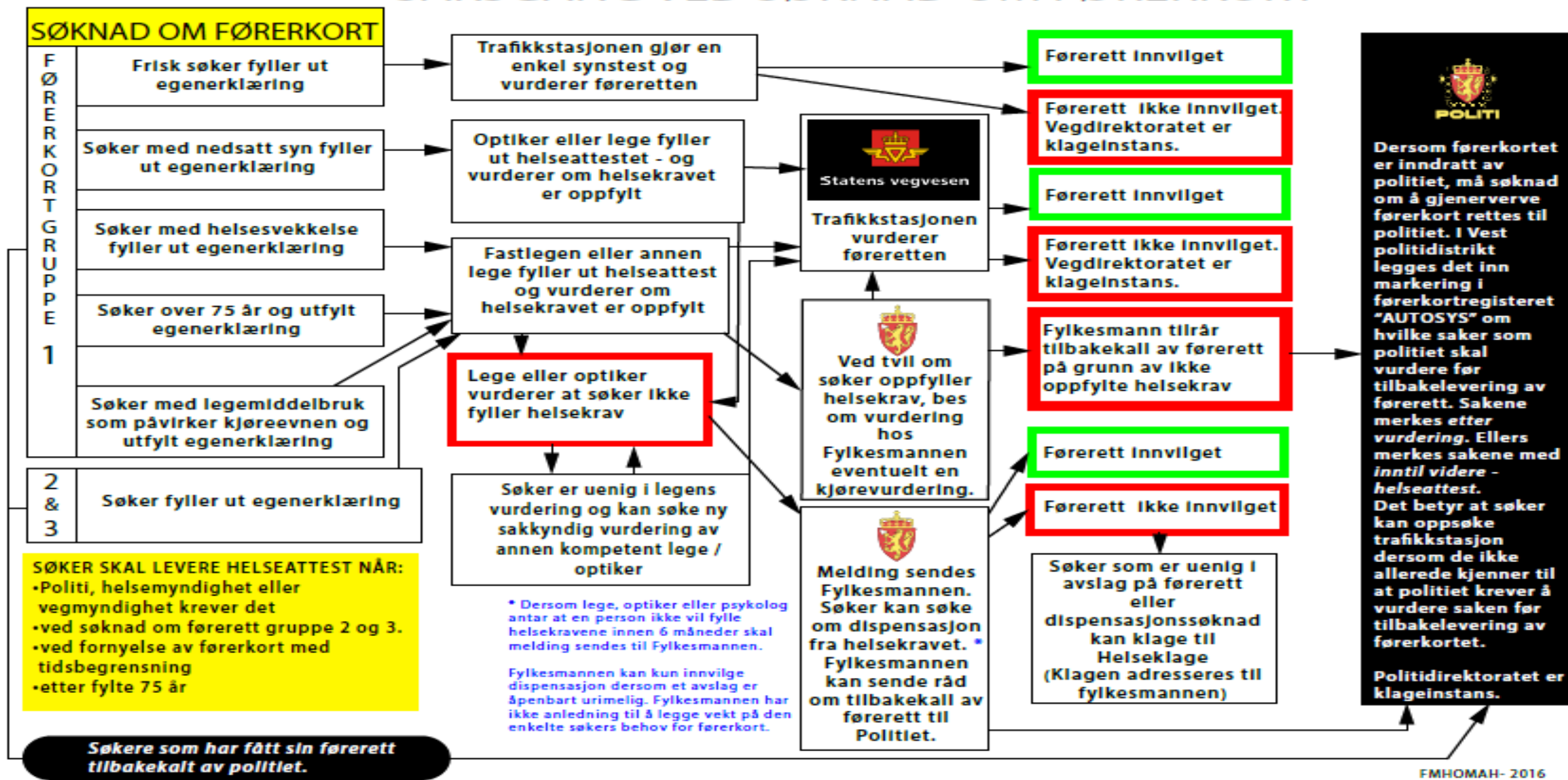
DILEMMA!? Sakkyndig vurdering!

- er førarkort ein menneskerett?

Men det er vegmyndighetene som avgjer om ein får førarkort eller ikkje – legen skal vurdere helse!

SAKSGANG VED SØKNAD OM FØRERKORT

SAKSGANG VED SØKNAD OM FØRERKORT

Helseattest (fastlege)

<https://helsedirektoratet.no/forerkort>

- Same oppbygging som veilederen – spm 1-15
- Spm 16! – oppsummering av spm. 2-15:

*Hvis ett eller flere av spørsmålene 2–15 er besvart med Ja, må også følgende spørsmål besvares: **Er helsekravene i vedlegg 1 likevel oppfylt, eventuelt med begrenset varighet og/eller særlige vilkår?***

Ek-boka: Fører kortveilederen

Kvalitetshandboka

Beredskapsplan

Organisasjon

Klinisk

Drift

Pers

Søkeresultat

Lukk

Vis Ref.Nr.:

4 treff i Kvalitetshandboka i Helse Førde, innhold;.

Kvalitetshandboka i Helse Førde, innhold;

Organisasjon

- Førarkortvurdering
- Fører kortveilederen, IS-2541
- Melding til fylkesmannen om ikkje oppfylte helsekrav til førerett
- Skriftleg advarsel mot å føre motorvogn - helsekrav ikkje oppfylt

<http://handbok.helse-forde.no/docs/pub/dok18769.pdf>

Meldeplikt til Fylkesmannen

§ 34. Opplysninger i forbindelse med førerkort og sertifikat

Lege, psykolog eller optiker som finner at en pasient med førerkort for motorvogn eller sertifikat for luftfartøy, ikke oppfyller de helsemessige kravene som stilles, **skal oppfordre pasienten til å innlevere førerkortet eller sertifikatet**. Dersom pasientens **helsetilstand antas ikke å være kortvarig**, skal helsepersonell som nevnt **gi melding til offentlige myndigheter** etter nærmere regler fastsatt av departementet i forskrift.

Meldeplikt (veilederen)

Dersom optiker, lege eller psykolog vurderer det slik at helsesvekkelsen gjør at vedkommende ikke kan føre motorvogn på trafikksikker måte og denne helsesvekkelsen vil **vare mer enn seks måneder**, skal samme optiker, lege eller psykolog sende melding til fylkesmannen om at fylkesmannen skal vurdere å be politiet inndra førerkortet. Den optiker, lege eller psykolog som er ansvarlig for vurderingen, skal samtidig gi skriftlig advarsel mot å føre motorvogn med notat i journalen om sin vurdering.

Der optiker, lege eller psykolog finner at helsekravene for trafikksikker kjøring ved tiltak kan gjøre at **helsekravene er oppfylt før det er gått seks måneder**, skal optiker, lege eller psykolog advare førerkortinnehaver mot føring av motorvogn inntil det er forsvarlig å føre motorvogn. **Slik advarsel bør også fortrinnsvis skje skriftlig og med journalnotat om vurderingen.**

MANGE KJØRER PÅ OVERTID: Flere leger tror mange eldre kjører bil uten å være egnet for det som følge av at fastlegen syntes synd på dem. Foto: NTI SCANPIX

Når bør eldre sjåfører fratras førerkortet?

Mens det i dag er 360.000 som er 75 år eller eldre, vil det i 2040 være dobbelt så mange.

Din side
29.Juli 2017

SAMHANDLING!

Fylkesmannen: «Vi får flest meldingar frå **nevrologisk avdeling** der dei fleste er gode meldingar.

Vi får ein del frå **psykiatrisk** – mest frå nevropsykolog (kognitiv).

Vi få nokon frå **medisinsk** avdeling.

Vi fekk ein gong ei melding frå augeavdelinga – det førte til ein del styr med krangling – truleg som følgje av manglande erfaring/kompetanse innan førarkort....**Augeavdelinga har kome på banen**

Vi fekk ein gong ei melding frå ØNH-avdelinga – det førte til ein del styr med krangling – truleg som følgje av manglande erfaring/kompetanse innan førarkort.

Vi får vel «aldri» melding frå kirurgane - førleik, legemiddel mv....**Bruke «munnleg køyreforbod» som eit effektivt terapeutisk verktøy. Ein kan komme langt med det...**

Bør det vere eit «fast» punkt i epikrisen? Men då kan det vere for seint, når pasienten er reist. Heilt greitt å gi pasienten køyreforbod og så be pasienten få fastlegen til å oppheve forbodet (skrive inn eige direkte-/mobilnummer slik at fastlegen kan få kontakt).... Kan ikkje delegerast, men fastlegen kan gjere det om dei avtalar det.»

Fagområder

- **Nevrologi** – kapittel 7 + 8 + 9
- **Psykiatri/rus** – kapittel 13
- **Oftalmologi** – kapittel 4
- **Ortopedi** – smerter, førleik – kapittel 17
- **Indremedisin** – hjerte, DM, synkope, respirasjonssvikt, nyre – kap. 9 + 11 + 12 + 15 + 16
- **ØNH** – narkolepsi, søvnapnø, hørsel – kapittel 5 + 10
- **Eldrepoliklinikk** – kognitiv funksjon – kapittel 6
- **++++** (ikkje alle står i Veilederen!) – kapittel 18

Slik bruker du veilederen

Den enkelte helsesvekkelse har en «**begrunnelse**». Her finnes lenke til førerkortforskriftens vedlegg 1, der de rettsreglene som skal anvendes finnes. Disse reglene er gjort **lett tilgjengelig**.

Det er i avsnittet om «**praktisk**» gitt:

medisinskfaglige råd til den som skal utstede helseattest om hva som må undersøkes og vurderes hos førerkortsøker før helseattest utstedes.

...**juridiske råd** om hvordan vedlegg 1 til førerkortforskriften skal forstås og anvendes i praksis.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane

Melding til fylkesmannen om ikkje oppfylte
helsekrav til førerett

Førarkort – melding om ikkje oppfylte helsekrav til førerett

Namn på førarkortinnehavar:

Adresse:

Fødselsnummer:

På bakgrunn av undersøking av ovannemnde vurderer eg at vedkomande ikkje fyller førerett i førarkortgruppe [...] /køyresetel for taxi og/eller køyresetel for buss og utrykkingskøyning. Helsekrava er ikkje oppfylte i samsvar med vedtektene i vedlegg 1 § [...] nr. [...] kolonne B og/eller C. (Her fyllast inn relevant bes.)

Skriftleg advarsel mot å føre motorvogn
- Helsekrav ikkje oppfylt -

Namn:

Fødselsnummer:

Førarkort – Helsekrav for førerett ikkje oppfylt – skriftleg advarsel mot å føre motorvogn

Eg viser til samtalen i dag, der vi også tok opp spørsmålet om det er forsvarleg at du held fram med å køyre bil.

Du fyller for tida ikkje førarkortforskrifta sine helsekrav for førarkortgruppe ..... Du må derfor la køyrety stå inntil vidare.

Helseattest førerett

Ved søknad om førerett,
kompetansebevis eller kjøreseddel.
Skal fylles ut av lege.

https://helsedirektoratet.no/Documents/NFR/førerkortveilederen/Helseattest_førerett.pdf

Start opplysninger

 Helsedirektoratet

Helseattest førerrett
Ved søknad om førerrett, kompetansebevis eller kjøreseddel.
Skal fylles ut av lege.

Etternavn, fornavn og mellomnavn Fødselsnummer

Jeg er søkers fastlege.
 Eventuell annen tilknytning (vikar, behandlende spesialist o.l.).

Søkers identitet er kjent fra tidligere.
 Det er forevist [akseptabel legitimasjon](#) med navn, fødselsnummer/D-nummer og bilde.

Jeg har lest søkers egenerklæring om helse.

Helseattesten gjelder

☐ Førerkort første gang	☐ Tilbakelevering	☐ Godkjenning som trafikkfører
☐ Utvidelse	☐ Utrykningskompetanse	☐ Godkjenning som førerprøvesensor
☐ Fornyelse	☐ Kjøreseddel for drosje inntil 8 passasjerer	
☐ Innbytte av utenlandsk førerkort	☐ Kjøreseddel for buss	

Førerkortgruppe

Førerkortgruppe 1   Førerkortgruppe 2   Førerkortgruppe 3

Dersom det foreligger en sykdom eller en helsevekkelse i kategoriene 1 til 15 under som kan medføre svekket kjøreevne, skal dette undersøkes nærmere i samsvar med regler i Førerkortforskriften Vedlegg 1 – Helsekrav og Førerkortveilederen. For hver kategori er det lenket til aktuelle paragrafer i forskriftens vedlegg 1 og til anbefalinger i veilederen.

Viktig å huske på!

Pasienten fyller ut egenerklæring om helse og denne blir scanna til journal! Ta stilling til kva helseattesten gjeld – helsekrava er ulike etter kva klasse føreren treng.

<https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/forerkortveilederen/seksjon?Titel=definisjoner-forerkortgruppe-soker-egenerklaring-10672>

Syn

1. ENKEL SYNSTEST [\(Forskriften\)](#) [\(Veilederen\)](#)

A. SYNSSTYRKE	Høyre øye	Venstre øye	Begge øyne
Uten korreksjon			
Med korreksjon			
Korreksjonens styrke			

B. SYNSFELT	Ja	Nei
Har søker normalt synsfelt vurdert ved Donders metode når begge øyne er i bruk?	☐	☐

C. SYNSFUNKSJON	Ja	Nei
Har søker en svekkelse av synsfunksjon som gjør vurdering av optiker eller øyelege nødvendig?	☐	☐

Dersom søker har *dobbeltsyn*, har hatt *tap eller betydelig reduksjon av synet på ett øye*, *problemer med kjøring i mørke eller vekslende lysforhold*, eller det foreligger *mistanke om nedsatt sidesyn/sentralt synsfeltutfall* eller *progressiv øyesykdom*, skal synsfunksjoner vurderes av optiker eller øyelege i henhold til Helseattest førerett – syn (Blankett IS-2571 2017) før attestutstedende lege skriver ut sin helseattest, eller helseattest gis med forbehold om at det leveres godkjent synsattest.

Viktig å hukse på!

- avklare om pasienten har tilstrekkeleg syn evt med briller/linser ifh omsøkt klasse
  - om brillestyrken er innanfor det tillatte
  - om det er gått tilstrekkeleg tid etter alvorleg synstap eit auge
  - om det er synsfeltutfall nokon tilstander krev spesialistvurdering
- <https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/forerkortveilederen/seksjon?Tittel=syn-9-13-helsekrav-10650>

Hørsel

2. HØRSEL (Gjelder bare førerkortgruppe 3) ([Forskriften](#)) ([Veilederen](#))

Ja

Nei

Har søker en hørselssvekkelse som medfører at talestemme ikke oppfattes på 4 meters avstand?

(Dersom hørselshjelp er nødvendig for førerrett i førerkortgruppe 3, skal dette angis under vilkår i konklusjonen.)

Viktig å hukse på!

I hovudsak er hørekrava knytt til førarkort gruppe 3.

Hørselshjelp tillatt.

[https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/forerkortveilederen/seksjon?Tittel=horsel-14-helsekrav-10651#hørsel-\(helsekrav-til-førerkort\)](https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/forerkortveilederen/seksjon?Tittel=horsel-14-helsekrav-10651#hørsel-(helsekrav-til-førerkort))

Kognitiv svikt

3. KOGNITIV SVEKKELSE [\(Forskriften\)](#) [\(Veilederen\)](#)

Foreligger det en tilstand med kognitiv svekkelse som kan gi økt trafikksikkerhetsrisiko?

Ja

Nei

Blankett IS-2569 22.05.2017

Viktig å hukse på!

Helsekrav er ikkje oppfylt når svekkelse av kognitiv funksjon medfører trafikksikkerhetsrisiko. Førerkortsøkarar i førerkortgruppe 2 og 3 skal ved mistanke om kognitiv svikt henvisast til nevropsykologisk vurdering.

Bruk av legemidlar og rusmidler kan påvirke kognitive funksjonar

Bruk testar om nødvendig.

Be om spesialistråd, ergoterapeutisk vurdering eller køyreprøve om nødvendig

[https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/forerkortveilederen/seksjon?Tittel=kognitiv-svikt-15-10655#kognitiv-svikt-\(helsekrav-til-førerkort\)](https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/forerkortveilederen/seksjon?Tittel=kognitiv-svikt-15-10655#kognitiv-svikt-(helsekrav-til-førerkort))

Nevrologi

4. NEUROLOGISKE SYKDOMMER [\(Forskriften\)](#) [\(Veilederen\)](#)

Ja

Nei

Har søker svekket balanse, koordinasjon eller psykomotoriske funksjoner som medfører økt trafikksikkerhetsrisiko?

Viktig å hukse på!

Helsekrav er ikke oppfylt når nevrologisk sykdom, skade eller operative inngrep gir endra funksjon av det sentrale eller perifere nervesystem med svekka balanse, svekka koordinasjon, svekka psykomotoriske funksjonar, svekka kognitive funksjonar eller visuell neglekt og svekkelsen gir auka trafikksikkerhetsrisiko.

- Gjeld ei rekke tilstandar som gir/eller kan gi nevrologiske symptom

<https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/forerkortveilederen/seksjon?Tittel=nevrologiske-sykdommer-16-17-10658>

Epilepsi eller epilepsilignende anfall

5. EPILEPSI ELLER EPILEPSILIGNENDE ANFALL (Forskriften) (Veilederen)	Ja	Nei
a) Har søker eller har søker hatt epilepsi eller epilepsilignende anfall?	☐	☐
b) Bruker eller har søker brukt anfallsforebyggende legemidler mot epilepsi innenfor siste 10 år?	☐	☐

Viktig å hukse på!

Epilepsi er i denne sammenhengen definert som ein tilstand der ein person har hatt to eller fleire epileptiske anfall innanfor ein periode på fem år.

Obs ulike helsekrav og karenperiode etter ulike førarkortklassar

- Trong for spesialistvurdering

<https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/forerkortveilederen/seksjon?Tittel=epilepsi-og-epilepsilignende-anfall-10659>

Bevissthetstap av andre årsaker

6. BEVISSTHETSTAP OG BEVISSTHETSFORSTYRRELSER AV ANNEN ÅRSAK [\(Forskriften\)](#) [\(Veilederen\)](#)

Har søker hatt bevissthetstap eller bevissthetsforstyrrelse av annen årsak enn epilepsi, hjerte-/karsykdom eller diabetes?

Ja

Nei

Viktig å hukse på!

Fare for tap av bevissthet (synkope) er uforeinleg med kjøring.

Helsekrav ikkje oppfylt der bevissthetsforstyrring kan medføre trafikksikkerhetsrisiko.

Fleste anfall av denne type vurdert i PMH.

Anamnese viktig for å få fram eventuelle prodromalsymptom (varslingsymptomer) og utløysende faktorar.

Ta kontakt med ein eller fleire relevante spesialistar om nødvendig.

<https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/forerkortveilederen/seksjon?Tittel=bevissthetstap-og-bevissthetsforstyrrelser-av-10662>

Søvnsjukdomar

7. SØVNSYKDOMMER [\(Forskriften\)](#) [\(Veilederen\)](#)

Ja

Nei

Har søker, eller har søker hatt, påtrengende søvnighet eller ukontrollerbar søvn som kan utgjøre en trafiksikkerhetsrisiko?

Viktig å hukse på!

Helsekrav er ikke oppfylt når bevisstheita kan svekkast av påtrengende søvnighet eller ukontrollerbar søvn.

Eigne bestemmelsar for spesifikke søvnsjukdomar

Avklare: Kartlegging av søvnighet, Apné/hypopné-indeks (AHI) ved obstruktiv søvnapné (ØNH vurdering), kjørehell?

<https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/forerkortveilederen/seksjon?Tittel=sovnsykdommer-23-24-helsekrav-10663#generelt-helsekrav-til-førerkort-for-alle-typer-søvnsykdommer>

Hjerte-karsjukdom

8. HJERTE- OG KARSYKDOMMER [\(Forskriften\)](#) [\(Veilederen\)](#)

Ja

Nei

Har eller har søker hatt hjerte- og karsykdom med fare for plutselig innsettende bevissthetspåvirkning?

Viktig å hukse på!

Helsekrav ikkje oppfylt der svikt i hjerte- eller kretsløpssystemet gir uakseptabel risiko for plutselig innsettande bevissthetspåvirkning.

Helsekrava utforma med spesifikke føringar for den enkelte tilstand som kan ha betydning for køyreevna. Det gjeld eigne EU reglar for risikovurdering.

For høgare klasser er det ofte trong for spesialistvurderingar.

Obs karantenetid for enkelte hjertetilstander.

<https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/forerkortveilederen/seksjon?Tittel=hjerte-og-karsykdommer-10664#generelt-helsekrav-til-førerkort-for-alle-typer-hjerte--og-karsykdommer>

Diabetes

9. DIABETES (Forskriften) (Veilederen)	Ja	Nei
a) Har søker diabetes?	☐	☐
b) Har søker følgetilstander av diabetes som kan gi økt trafikksikkerhetsrisiko?	☐	☐
c) Bruker søker insulin eller andre legemidler som kan gi hypoglykemi?	☐	☐

Viktig å hukse på!

Handler hovedsakleg om hypoglykemi og seinkomplikasjonar.

Personer med diabetes som ikkje bruker insulin eller andre legemidler som kan gi hypoglykemi, oppfyller helsekravet dersom

1. det ikkje er fare for bevisstheitspåvirkning under føring av motorvogn og
2. sjukdomen ikke har ført til funksjonssvikt i andre organ som medfører auka trafikksikkerhetsrisiko.

Helseattest kan gjevast med tilråding om førerrett med inntil fem års varigheit for førerkortgruppe 1 og inntil tre år for førerkortgruppe 2 og 3.

Obs eigne strenge reglar for persontransport og for blodsuktermåling i nokon tilfeller.

<https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/forerkortveilederen/seksjon?Tittel=diabetes-30-32-helsekrav-10665#generelt-helsekrav-til-forerkort-for-diabetes>

Psykiske lidingar

10. PSYKISKE LIDELSER ELLER SVEKKELSER [\(Forskriften\)](#) [\(Veilederen\)](#)

Har søker psykisk lidelse eller svekkelse som medfører trafikksikkerhetsrisiko?

Ja

Nei

Viktig å hukse på!

Helsekrav ikkje oppfylt ved psykisk lidelse eller svekkelse dersom liten sjukdomsinnsikt, avvikande åtferd, svikt i impuls kontroll eller sviktende vurderings- og tilpassningsevne medfører trafikksikkerhetsrisiko.

Depresjon og angstlidingar i liten grad problematiske (dog obs sjølv mordsfare!)

Ulike krav etter førerkortklasser.

Obs medisiner som kan vere problematiske

Stabilitet over tid viktig.

<https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/forerkortveilederen/seksjon?Tittel=psykiske-lidelser-og-svekkelser-10666#generelt-helsekrav-til-førerkort-for-alle-typer-psykiske-lidelser-og-svekkelser>

Bruk av midlar (alkohol, rusmidlar, legemidler)

11. BRUK AV MIDLER SOM KAN PÅVIRKE KJØREEVNEN [\(Forskriften\)](#) [\(Veilederen\)](#)

Ja

Nei

Bruker eller har søker brukt alkohol, rusmidler eller legemidler i et omfang og på en måte som medfører økt trafikksikkerhetsrisiko?

Viktig å hukse på!

Alkohol: Ekstra merksemd på avhengigheit, langvarig høgt inntak eller skadeleg bruk , der bruken kan føre til forstyrrelse i åtferd.

Andre rusmidlar : deriblant illegale som gjev auka trafikksikkerhetsrisiko, eller avhengigheit.

Legemiddelbehandling: Legen skal ved all legemiddelbehandling vurdere behandlinga opp imot kravene i førerkortforskrifta og vegleiiaren.

Ekstra merksemd omkring korttidsbehandling med smertestillande og beroligande i B gruppa!

<https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/forerkortveilederen/seksjon?Tittel=midler-alkohol-rusmidler-og-10667>

Respirasjonssvikt

12. RESPIRASJONSSVIKT ([Forskriften](#)) ([Veilederen](#))

Ja   Nei

Har søker en helsetilstand som gir risiko for pO_2 lavere enn 7,3 kPa og/eller pCO_2 høyere enn 6,7 kPa?

Viktig å hukse på!

Handler om stabile blodgasser i ro.

Vurdere:

Pasientar med alvorleg KOLS

Tilstandar med redusert oksygenmetning

Svekka muskelkraft med redusert utholdenheit

Redusert kognitiv funksjon

Når O_2 -metning er vedvarende under 90 %, eller når FEV1-verdi synk under 30 % av forventa verdi, skal det innhentast uttale frå relevant spesialist.

[https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/forerkortveilederen/seksjon?Tittel=respirasjonssvikt-38-helsekrav-10668#stabile-verdier-for-blodgasser-\(helsekrav-til-forerkort\)](https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/forerkortveilederen/seksjon?Tittel=respirasjonssvikt-38-helsekrav-10668#stabile-verdier-for-blodgasser-(helsekrav-til-forerkort))

Nyresjukdomar

13. NYRESYKDOMMER [\(Forskriften\)](#) [\(Veilederen\)](#)

Har søker alvorlig kronisk nyresvikt, behov for dialyse eller har det vært utført nyretransplantasjon?

Ja

Nei

Viktig å hukse på!

Føreligg det alvorlege elektrolyttforstyrrelse?

Er allmenntilstanden påverka, ev. med symptom som kan medføre trafikksikkerhetsrisiko som svimmelheitsanfall, nærsynkope, svekka kognitive funksjoner eller svekka førlegheit?

Brukar personen legemidlar som kan påvirke køyreevna, og kor serumkonsentrasjonen kan påvirkast av nyresvikten?

Ulik grad av krav til ulike køyrekortgrupper og tid før ny helsekravvurdering.

[https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/forerkortveilederen/seksjon?Tittel=nyresykdommer-39-40-helsekrav-10669#dialysebehandlede-\(helsekrav-til-førerkort\)](https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/forerkortveilederen/seksjon?Tittel=nyresykdommer-39-40-helsekrav-10669#dialysebehandlede-(helsekrav-til-førerkort))

Svekket førlegheit

14. SVEKKET FØRLIGHET (Forskriften) (Veilederen)	Ja	Nei
a) Mangler søker tilstrekkelig førlighet til trafikksikker føring av motorvogn?	☐	☐
b) Hvis Ja på spørsmål 14a: Er tilstanden stabil?	☐	☐

Viktig å hukse på!

Ved vurderinga skal det blant anna leggest vekt på om evna til å føre motorvogn på ein sikker måte er påverka på grunn av redusert koordinasjonsevne, redusert kraft eller sensibilitet i arm eller bein inkludert nedsett gripeevne

Forskjell på vurdering ved stasjonær eller progressiv tilstand

Kan føraren ha nytte av støtteskinne, protese, automatgir eller anna køyretøytilpasning?

Spesialistvurdering kan bli nødvendig.

[https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/forerkortveilederen/seksjon?Tittel=svekket-forlighet-41-10670#svekket-førlighet-\(helsekrav-til-førerkort\)](https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/forerkortveilederen/seksjon?Tittel=svekket-forlighet-41-10670#svekket-førlighet-(helsekrav-til-førerkort))

Andre sjukdomar og helsesvekkelsar

15. ANDRE SYKDOMMER OG HELSESVEKKELSER (Forskriften) (Veilederen)	Ja	Nei
Har fører annen eller generell helsesvekkelse, eventuelt flere sykdommer samtidig, der svekket helsetilstand utgjør en risiko for trafiksikkerheten?	☐	☐

Viktig å hukse på!

Helsekrav er ikkje oppfylt dersom det er andre sjukdommer eller helsesvekkelsar enn dei som er omtalt i §§ 9-41, og helsesvekkelsen utgjør en risiko for trafiksikkerheit.

Det same gjeld ved generell helsesvekkelse eller flere sjukdomar som saman utgjør ein risiko for trafiksikkerheit.

Køyrevurdering kan i slike saker vere ekstra relevant.

<https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/forerkortveilederen/seksjon?Tittel=andre-sykdommer-og-helsesvekkelser-10671#andre-sykdommer-og-helsesvekkelser>

Oppsummering

16. Oppsummering av spørsmålene 2–15

Ja

Nei

Hvis ett eller flere av spørsmålene 2–15 er besvart med Ja, må også følgende spørsmål besvares:

Er helsekravene i vedlegg 1 likevel oppfylt, eventuelt med begrenset varighet og/eller særlige vilkår?

Viktig å hukse på!

For mange lidingar vil krava til førarkort vere oppfylt. Dette må det takast stilling til i dette punktet!

Særlege vilkår må anførast på siste side i attesten.

Helseattest førerrett - konklusjon

Vurderingen er gjort i overensstemmelse med krav til forsvarlighet i helsepersonelloven § 4 og krav til attester, erklæringer o.l. i helsepersonelloven § 15. Min faglige vurdering er basert på førerkortforskriftens helsekrav, personlig gjennomført undersøkelse, eventuell spesialisterklæring og/eller gjennomført kjørevurdering ved trafikkstasjonen.

Kryss av for helsekrav ikke oppfylt eller helsekrav oppfylt. Ved helsekrav oppfylt, angis anbefalt varighet.	Helsekrav ikke oppfylt	Helsekrav oppfylt	
		Det anbefales gitt førerrett med vanlig varighet	Det anbefales gitt førerrett med begrenset varighet (angi antall år)
Fører kortgruppe 1			
Fører kortgruppe 2			
Fører kortgruppe 3 inkludert kjøreseddel for drosje inntil 8 passasjerer			
Fører kortgruppe 3 inkludert utrykningskompetanse/kjøreseddel for buss			

Er det tatt hensyn til forventet progresjon av eventuelle helsesvekkelser ved anbefaling av varighet for førerretten?	Ja	Nei
	☐	☐

Viktig å hukse på!

Vurder dei førakortgrupper føraren søker om og følg rettleiaren ifht til tilrådd varigheit. Utan spesielle helseutfordringar gjeld vanleg varigheit med mindre føraren er 75 år eller eldre; 3 år første gang, 2 år seinare. Hukse å vurdere siste spørsmål om det er tatt omsyn til forventa progresjon av lidinga.

Vilkår

Helseattesten gis med følgende vilkår:

- Optisk korleksjon må brukes under føring av motorvogn i førerkortgruppe 1, 2 og 3.
- Optisk korleksjon må brukes under føring av motorvogn i førerkortgruppe 2 og 3.
- Helseattest gis med forbehold om at det leveres godkjent Helseattest førerett – syn.
- Hørselshjelp må brukes under føring av motorvogn (gjelder førerkortgruppe 3).
- Protese/ortose (støtteskinne o.l.) må brukes under føring av motorvogn i førerkortgruppe 1, 2 og 3.
(Krysses av dersom bruk av protese/ortose er nødvendig for å oppfylle helsekravet ved progressiv førighetssvekkelse.)
- Ved ja på spørsmål 14b (stabil førighetssvekkelse) vurderer trafikkstasjonen om førerett likevel kan gis i tråd med [førerkortforskriften vedlegg 1 § 41](#)
- Eventuelle særlige vilkår: .....

Dato .....

Leges stempel eller navn i blokkbokstaver:

.....

Leges underskrift og HPR-nummer:

.....

Legen fyller ut helseattesten som medisinsk sakkyndig for trafikkstasjonen og for førerkortsøkeren. Legens sakkyndige erklæring er ikke et forvaltningsvedtak med klagerett. Det er trafikkstasjonen som treffer vedtak om førerkortutstedelse.

Viktig å hukse på!

Vilkår som bruk av briller, høyreapparat, proteser, automatgir, avhold frå alkohol etc høyrer heime her.

Obs særleg regelverk for stabil førlegheitssvekkelse.

Ergoterapi og førerkortvurdering

Kva kan ergoterapeuten bidra med?

- Kor sikker er du på at den førerkortvurderinga du gjer med skrivebordsundersøkelse er til å stole på?
- Korleis veit du at denne personen evner å sitje bak rattet?
- Kan du stå bak den vurderinga du har gjort dersom denne personen dagen etter han har vore hos deg køyrer i motsatt køyreretning og forårsaker ei ulykke? Eller køyrer på eit barn som var på veg til skulen?
- **Korleis veit du egentleg at personen er skikka til å køyre bil utan å ha sett det?**

- I Helsedirektoratets **veileder "Fører kort – veileder til helsekrav"** (gjeldende frå 1.oktober 2016) blir det henvist til ergoterapeutars kompetanse på praktisk kjørevurdering og kartleggingsinstrumentet Performance Analysis of Driving (P-drive).
  - **Bruk av ergoterapeut:** Ergoterapeuter har utarbeidet et program, P-drive, for vurdering av kjøreevne. Legen kan henvise til slik vurdering hos ergoterapeut som har gjennomgått opplæring i P-drive der slikt tilbud finnes. Slik vurdering erstatter ikke kjørevurdering ved regionvegkontoret.
- Ergoterapeutar har i lengre tid vore involvert i kartlegging av kjøreferdigheiter (Bl.a. Sverige, England, Amerika, Australia), men også i økande grad i Norge.
- Ergoterapeutar har kunnskapsbaserte retningslinjer for kvalitetssikring som er utarbeida av Ergoterapeutene og ei arbeidsgruppe av ergoterapeutar i 2014. Desse er no under revidering etter at dei nye helsekrava kom.

Kva kan ergoterapeuten bidra med?

Generell kartlegging og ei eventuell utvida førerkortvurdering i eit tverrfagleg team

- Samtale/Kartlegging
- Kognitiv vurdering
- Praktisk køyretest (*Performance Analysis of Driving Ability/ P-drive*)

Generell kartlegging

Pasientens navn: _____ F. dato: _____ Ter.: _____

Primærlege: _____

Henvisningsgrunn (subjektivt): _____

Bakgrunn/ Aktuelt (Sykdom, skade, uhell): _____

Syn (når vært hos optiker/øyelege): _____

Skolegang, yrke/tidligere yrke: _____

Hånddominans og fotdominans: _____

Når/Hvor ofte kjører du bil, og hvor kjører du (by, faste strekninger)? _____

Hvordan kom du hit i dag? _____

Er det flere i familien som har sertifikat? _____

Hvor lenge har du kjørt bil og hvor lenge er det siden sist? _____

Bruker du briller når du kjører? _____

Føler du at du klarer å kjøre bil? (rundkjøring, skilte, tilpasse fart, kjøring i mørke, regn og vinterføre: _____

Har du hatt noen uhell i trafikken? _____

Er noen i familien bekymret over at du kjører bil? _____

Type bil (manuelt gir, automatgear, ny, gammel) _____

Førerortklasser (nåværende og evt tidligere klasser): _____

Legeattest/helseattest (av hvem utstedt, gyldig til): _____

Pårørendes vurdering av kjøreferdigheter

Pårørendes vurdering av kjøreferdigheter
Skjema på Ågnes av Brakhus, 1999 samt Smødal & Brakhus, 2004

Ditt navn: _____ Fødselsdato: _____

Slektskap/relasjon: _____ Har du førerkort?: _____

Pårørende for hvem: _____

Når observerte du din pårørende kjøre sist? _____

Hvor ofte sitter du på med din pårørende? _____

(Sett kryss)

	Ja	Nei	Vet ikke
1. Er han/hun i stand til å starte bilkjøringen på en korrekt måte? Gå inn i bilen, ta på sikkerhetsbelte, starte bilen, sjekke spillene, løse håndbrekket?			
2. Har han/hun vansker med å kjøre eller finne frem i nærområdet?			
3. Har han/hun vansker med å kjøre eller finne frem på ukjente steder?			
4. Har han/hun vansker med å finne igjen bilen på parkeringsplass (f.eks. på kjøpesenter), i bygater eller parkeringshus?			
5. Har han/hun den senere tid forårsaket eller bidratt til nestenulykker eller ulykker?			
6. Har han/hun den senere tid forårsaket skader på bil som bulker eller skrammer?			
7. Har han/hun den senere tid fått bøter eller forelegg for brudd på trafikkreglene?			
8. Reagerer han/hun langsommere enn tidligere på situasjoner i trafikken?			
9. Reagerer han/hun korrekt på trafikkskilt, trafikkllys og signaler fra andre trafikanter?			
10. Har han/hun blitt mer utålmodig, pågående eller hissig som sjåfør?			
11. Kjører han/hun langsommere enn tidligere?			
12. Blir han/hun lett distrauert under kjøringen?			
13. Får han/hun negative tilbakemeldinger fra andre trafikanter? F.eks tuting			
	Ja	Nei	Vet

Side 1 av 2

Adelaide Driving Self-efficacy scale (ADSES)

12 trafikksituasjonar der pasienten skal vurdere seg sjølv etter kor trygg han/ho meiner han/ho vil føle seg i desse situasjonane.

Her skal ein skåre seg frå 1-9, der 1 er "Ikkje trygg" til 9 som er "Trygg".

Eksempel på situasjonar

- Køyre i tettbygd strøk
- Ta til venstre ved å krysse motgåande køyrebane
- Køyre med passasjerar
- Lukeparkering
- Flette i trafikken
- Følge trafikkskilt og lyssignal

- Synstest
- Sensomotorisk funksjon
- Oppmerksomheit og alternerande rørsler
- Adferdsmessige forhold

Kognitive testar

- Trailmaking A og B

	Indikerer godkjent	Tvil	Indikerer svikt
TMT-A-NR3	< 60 sek	61-110 sek	➤ 111 sek
TMT-B-NR	< 170 sek	171-300 sek	➤ 301 sek

- MMSE og klokketest

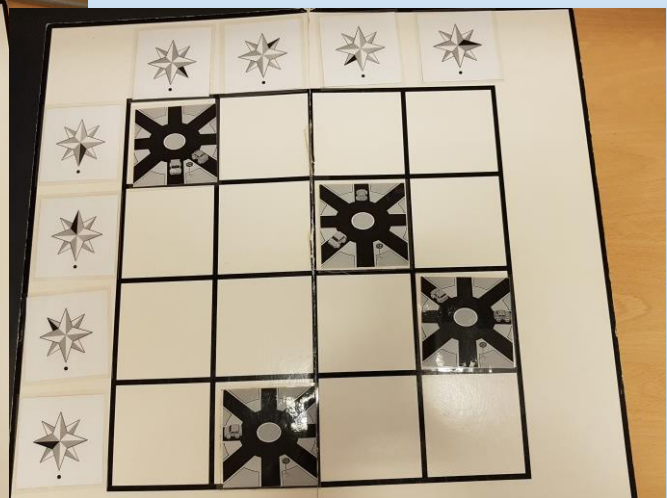
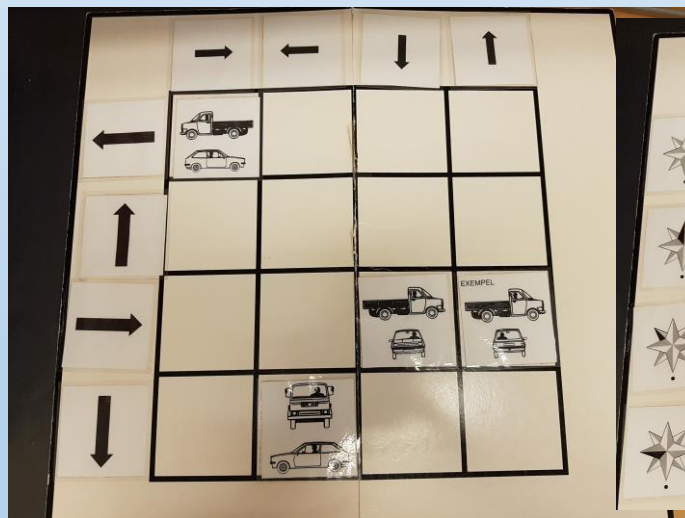
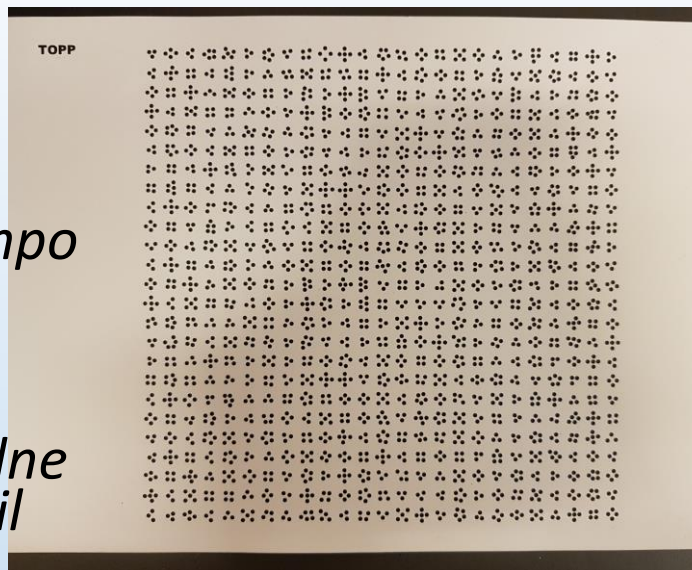
	Indikerer godkjent	Tvil	Indikerer svikt
MMSE-NR3	>26	19-25	< 18
Klokketest KT-NR3	4-5	2-3	0-1

- NorSDSA (Nordic Stroke Driver Screening Assessment)

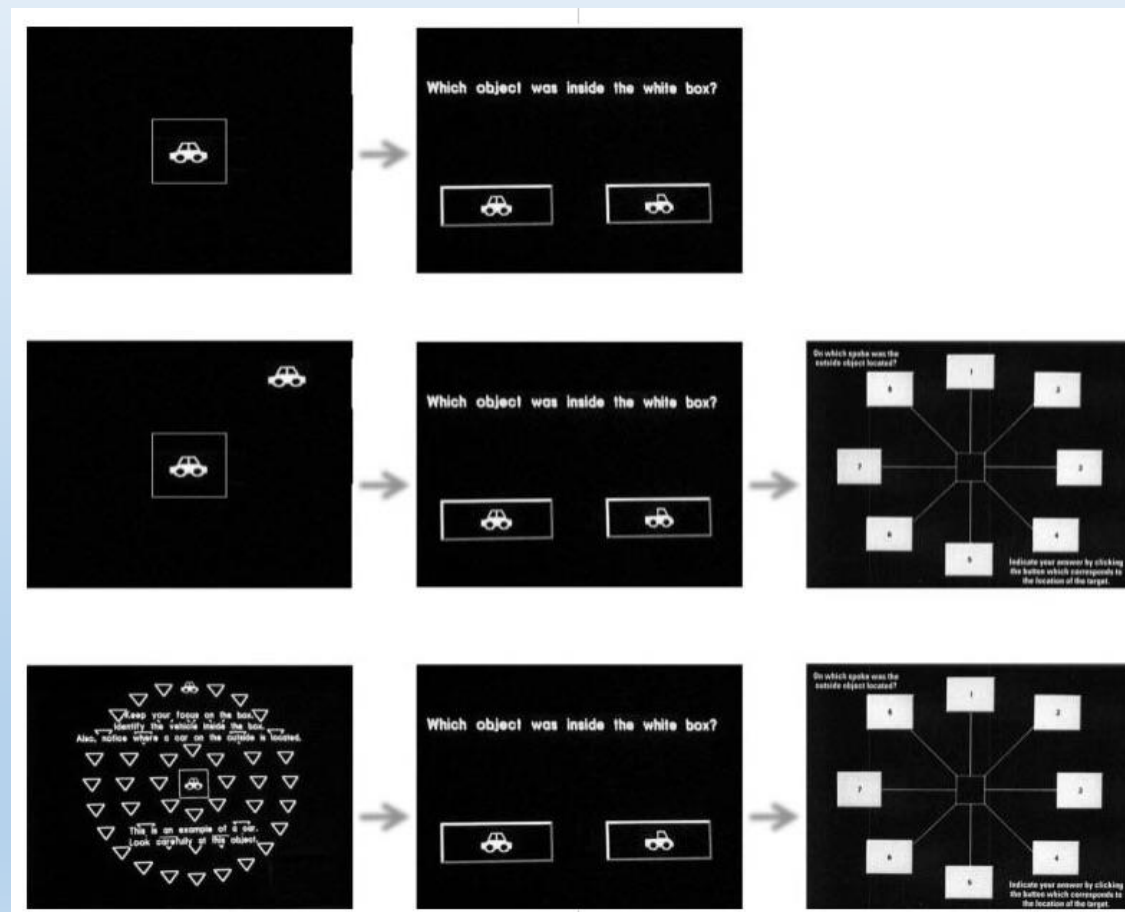
- Prikkoverstryking – *Auge-hand koordinasjon, psykomotorisk tempo og mental kontroll, konsentrasjonsevne/uthald*

- Retningar og kompass – *Visuospatial orientering, samordne to dimensjoner som stiller krav til arbeidsminne og delt merksemd, visuell deltalj- og heilheitsoppfatning, konstruksjonsevne, tempo og merksemd*

- Trafikksituasjonar og skilt – *Trafikkinnsikt og trafikkforståelse, abstrakt tenking, planlegging og arbeidsminne, visuell bearbeiding og merksemd og hukommelse.*

UFOV (Useful Field of Vision)

P-drive

(Performance Analysis of Driving Ability)

- Praktisk køyretest (P-drive – Performance Analysis of Driving Ability)
  - Samarbeid mellom ergoterapeut og trafikklærer
  - Foregår i bil med to pedalsett
  - Trafikklærer i passasjeretet og ergoterapeut i baksetet
  - Trafikklærer: ansvar for sikkerheita under vurderinga og for å gi instruksjonar på førehand og underveis
  - Ergoterapeuten: observerar og skårer sjåførens ytelser svært detaljert
- Ergoterapeut må ha sertifisering for å gjennomføre denne standardiserte vurderinga

- Standardisert rute
- 27 køyrehandlingar
  - Manøvrering
  - Orienterere
  - Følge trafikkreglar
  - Ha oversikt og agere
- Skåre frå 1-4
  - 4 – kompetent
  - 3 – tvilsom utførelse
  - 2 – Risikotaking/ineffektiv utførelse -
  - 1 – Gjentatt eller alvorleg risiko.
- Egen manual for skåring
- Resultatet er godkjent/ikkje godkjent

P-Drive Får ej kopieras utan upphovsmannens tillstånd©

Performance Analysis of Driving Ability
Observationsprotokoll för bedömning av bilkörningsförmåga

Namn		Bedömare	
Personnummer	Alder	Datum för bedömning	
Diagnos		Datum för insjuknande	Tid sedan insjuknande (mån)

Manuell växel   Automat växel   Annan anpassning _____
 Vana vid bilmodell: Ja Nej

Körhandlingar (1-27):

Manövrerar	4	3	2	1	Kommentarer
1. styr bilen	4	3	2	1	_____
2. växlar	4	3	2	1	_____
3. använder pedalema	4	3	2	1	_____
4. regl hastigh för låg	4	3	2	1	_____
5. regl hastigh för hög	4	3	2	1	_____
6. använder blinkers	4	3	2	1	_____
7. backar	4	3	2	1	_____
Orienterar	4	3	2	1	Kommentarer
8. följer instruktioner	4	3	2	1	_____
9. hittar fram	4	3	2	1	_____
10. väljer position	4	3	2	1	_____
11. väljer avstånd	4	3	2	1	_____
12. planerar	4	3	2	1	_____
Följer trafikregler	4	3	2	1	Kommentarer
13. högerregeln	4	3	2	1	_____
14. väjningsplikt	4	3	2	1	_____
15. stopplikt	4	3	2	1	_____
16. hastighet	4	3	2	1	_____
Har uppsikt	4	3	2	1	Kommentarer
17. rakt fram	4	3	2	1	_____
18. till vänster	4	3	2	1	_____
19. till höger	4	3	2	1	_____
20. i back/ sido spegel	4	3	2	1	_____
21. på varn/förb skyltar	4	3	2	1	_____
22. på påbudsskyltar	4	3	2	1	_____
23. på upplysn skyltar	4	3	2	1	_____
24. på medtrafikanter	4	3	2	1	_____
25. reaktion	4	3	2	1	_____
26. håller fokus	4	3	2	1	_____
27. löser problem	4	3	2	1	_____

Övrigt (Väder och väglag) (Standardrutt/ Specialsträcka) (Tidsåtgång):

SLUTSATS:
 GK UK Annat _____

- Observasjonsprotokoll
  - Hukommelsessvikt
  - Overføringsverdi
  - Kompenserande teknikkar

Kva tenkjer vi framover?

- Ønske om å kunne delta i førerkortvurderingar i Helse Førde, med praktisk køyrevurdering.
  - Henvisning til FMR pol/ergoterapi
- Er på tankestadiet for eit prosjekt om køyresimulator

Tapte i håndbak – mistet lappen

Kilder

- Helsedirektoratet (2016). Førerkort – Veileder til Helsekrav. (**§ 15 helsekrav til førerkort**)
- Patomella, A.H. Et.al. (2010)- P-drive on-road: Internal scale validity and reliability of an assessment of on-road driving performance in people with neurological disorders. Scan.Journ.of O.T., 17: 86-93
- Norsk Ergoterapeutforbund. Ergoterapeuter og førerkortvurdering – kunnskapsbaserte retningslinjer. Henta 19.03.18 frå:
<http://ergoterapeutene.org/netf/Ergoterapeutene/Om-ergoterapi/Verktoey-og-redskap/Kunnskapsbaserte-retningslinjer/Foererkortvurdering>
- Fleitscher H. (2012). Kognitiv svikt og sikkerhet i trafikken - vurdering av helsekrav og ergoterapeuters rolle. Master of Public Health, MPH 2012:14. Nordic School of Public Health. Göteborg.
- NorSDSA: <http://www.ergoterapeutene.org/Ergoterapeutene/Om-ergoterapi/Verktoey-og-redskap/Redskap/Vurderingsredskap-L-N#NorSDSA>
- UFOV: <http://www.ergoterapeutene.org/Ergoterapeutene/Om-ergoterapi/Verktoey-og-redskap/Redskap/Vurderingsredskap-T-AA#UFOV>